

Juhani Aho

Raksin

Juhani Aho

Alksin

 SAGA
EGMONT

Juhani Aho

Yksin
WSOY, Porvoo, 1920.

Saga

Yksin

Cover illustration: Shutterstock

Copyright © 1890, 2019 Juhani Aho and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726071436

1. e-book edition, 2019

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com - a part of Egmont,
www.egmont.com

Soitto on suruista tehty,
murehista muovaeltu.

I.

Illallinen oli syöty, istuttiin salissa ja kello kävi jo kahtatoista. Oli ollut koko illan kankeata ja puheet ilman sisältöä.

Keskustelu oli ujunut laihaksi ja uhkasi kokonaan katketa. Kun kadulla ajavan ajurin rattaat olivat lakanneet särkemästä hiljaisuutta, kuului vain lampun sydämen ynisevä laulu.

Näin, että Anna kätki salaa haukotuksen kouraansa. Veli, joka loikoi nojatuolissa jalat suorina, haukotteli peittelemättä – sillä me olimme vanhat ystävät. En enää voinut jäädä pitemmälle istumaan, vaikka olisin vielä hetkisen tahtonut katsella häntä täältä lampun varjon puolipimeästä tuohon, jossa hän istui likellä valoa, kumartuneena kudoksensa yli. Nyt hän pani sen pois pöydälle ja aikoi nähtävästi nousta. Minä ehätin ennen, otin lakkini pianon päältä ja kumarsin äidille.

- Joko sinä nyt menet? kysyi hän, mutta ojensi kuitenkin kätensä.

- Johan on aika, sanoin minä, eikä ollut minulla kylläksi ylpeyttä estääkseni alakuloisuutta äänestäni, vaikka ymmärsin, että olisi pitänyt.

- No, hyvästi sitten, ja onnea matkalle! Hän toivotti lisäksi terveyttä ja hyvinvointia ja käski tuoda paljon uusia aatteita ulkomailta.

- Kuinka paljon, kapsäkinkö täydeltä? – Ja minä koetin vivahduttaa ääneni katkeran ylenkatseelliseksi.

- Terve sitten, voi hyvin, elä paksusti, ja niinkuin oli puhe, kirjoita nyt kaikenlaista, virkkoi veli, pudistaen pois

vetelyytensä, joka oli minua koko illan kiusannut.

Anna oli istunut heidän välillään. Minä olin käynyt hänen ohitsensa äidistä veljeen. Tahdoin, että hänen kädenpuristuksensa olisi viimeinen lähtiessäni kotimaasta.

- Hyvästi...

- Hyvästi, onnea matkalle.

Kuinka kuivasti, virallisesti ja kylmästi hän sen sanoi! Kuinka veltto ja kaikkea tunnetta vailla oli hänen kädenantinsa!

Kun muut tulivat minua saattamaan eteiseen, jäi hän saliin sulkemaan pianoa, jonka ääressä hän oli istunut illan hämärässä haaveksien, kun minä tulin. Olin kuullut soiton käytävään ja kuunnellut sitä hetken aikaa oven takana, hengästyksissäni ja sydän kolkuttaen. Hän näkyi nyt ottavan lampun pöydältä, ja minä jo toivoin, että hän ehkä tulee, ehkä valaisee minua alas pimeistä rappusista. Mutta hän vain vei nuotit hyllylle, kääntyi sitten pois, meni salin yli oman huoneensa ovelle ja sulki sen, armottomasti, niinkuin minusta tuntui. Viimeinen, minkä hänestä näin, oli hänen hieno profiilinsa, puhdas poskensa ja kihara korvan juuressa.

Ei, ajattelin minä laskeutuessani alas rappuja, jos et sinä, niin en minäkään! Ja minä annoin ulko-oven vieterin valtoineen vaikuttaa. Rämähtäköön! Ja se rämähti niin, että ikkunat soivat seinällä ja pitkä pimeä käytävä vihaisesti vastasi.

Jumalan kiitos, että siitä nyt vihdoinkin oli tullut selvä! Vielä viimeiseen saakka oli toivo minua kiusannut.

Nyt ei siitä enää ollut mitään kärsimistä. Ei enempää kuin erämaan kulkijallakaan, kun kangastus yht'äkkiä katoaa eikä hän näe muuta kuin rannattoman hiekka-meren ympärillään. Ja tietää, että hän *ei voi* sammuttaa janoaan.

Ole siis tyytyväinen sinä, sanoin minä itselleni. Mitä se rintasi siellä riuhtoo ja sydän kiljuu! Eihän sinulla ole

hätää, kun ei ole pelastustakaan.

Torkkuva ajuri luuhottaa rattailaan kadunkulmassa, läähättävän kaasuliekin alla.

Bulevardinkadun tuuheat puut ovat synkkänä holvina pääni päällä. Vanhankirkon hautausmaalla hiipii joku kisälli kultansa kanssa.

Yksinäinen huivipäänainen hiljentää kulkuaan ja hivahtaa epäröivänä ohitseni. Sillä oli niin nöyrät, anovat silmät. Olisit ottanut hänet mukaasi, hän olisi ollut siitä niin kiitollinen, hän jo ehkä odotti sinua, melkein seisautuessaan lyhdyn alle! Huomenna hän olisi tullut saattamaan sinua laivalle, katsellut sinua ihmisjoukosta ja huiskuttanut salaisesti nenäliinaa hyvästiksi. Miksi annoit hänen mennä?

Hän ei voi tulla, Anna! Hän tulisi mielellään, mutta hän ei voi! Vaan elä pane sitä sydämellesi, kultani! Sinä et voi! Elä itke eläkä kuole surusta! Koeta olla iloinen! Parin vuoden päästä minä tulen takaisin ja tuon paljon uusia aatteita tullessani.

Koko Erottajatori on yhtenä ainoana ratinana, kun rattaat ajavat alas Kolmikulmalta täynnä reippaita ylioppilaita, vasta kaupunkiin tulleita.

Ne ovat nuoria ne, ne huutavat ja hurraavat! Ne nauttivat vielä ne ja niillä on maailma avoinna edessään.

Mutta olenko minä ihan järjiltäni? Katkera ja kateellinen noille, joita hän tuskin tuntee ja jotka kenties eivät välitä hänestä vähääkään, yhtä vähän kuin hänkään heistä! Ainoastaan sentähdenkö, että he jäävät tänne? Mutta sillä oli tuolla tännimmäisellä valkoinen lakki niin rajusti ja huolettomasti sysättyä toiselle korvalle. Sillä olivat olkapäät niin voimakkaat ja musta kihara tukka. Minulla on hattu kuin vanhalla herralla, minä olen raskas ja lihava ja kömpelö.

Pakotan itseni naurahtamaan ylenkatseellisesti tuolle vertailulle. Ja teeskennellyn reippaasti minä kuljen Esplanaadin yli Kämpin ravintolaa kohti, jonka oven päällä kiiluu kirkas sähkölamppu.

Mikä suloinen tunne nousta sinne ylös asuntoonsa, ravintolaansa, numeroonsa! Oven raosta ojentaa niin ystävällisesti kätensä lasku, joka »erehdyksien välttämiseksi annetaan joka päivä». Mikä kodikas tuoksu tässä huoneessa! Mitä erinomaista järjestystä osoittavat aloittamattomat kynttilät, ihan yhtä pitkät, kahden puolen pöytäpeiliä, ja sen edessä porsliininen tuhka-astia, jonka pohjasta luen koneellisesti: »Pohjoismainen Teollisuuskauppa Helsingissä. – Suuri varasto talousesineitä yksityisille ja ravintoloille.»

Miksi ne sanovat, että ravintolahuoneelta puuttuu personallisuutta? Siksikö, ettei siinä näy asujan omaa leimaa, että se ei herätä muistoja kohtauksista hänen elämässään? Mutta olenhan minä elänyt puolen ikääni ravintoloissa. Nuo tuollaiset mykät tuolit, sohvut ja pöydät, jotka kaikissa ovat toistensa näköiset, ne ovat minulle kuin perintöhuonekaluja.

Ja onhan tuossa muistorikas matkalaukkuni, selällään auki alkovin edessä. Sitä kun viikko sitten maalta lähtiessäni laitoin, oltiin vielä hyvät ystävät. Hän toi puhtaat vaatteeni pesusta, punoittaen talouden hommissa. Yliskamarin rappuja juostessaan oli hän hiukan hengästynyt ja istui huokaamaan tuolille, kädet helmassa.

Hän tahtoi nähdä, mitenkä sitä nyt laitetaan vieraille maille menevää matkalaukkua. – »Vai tuolla tavalla! Ethän sinä, vanhapoika, vielä osaa edes ensimmäisiä alkeita! Mene pois!» – Ja hän työnsi minut syrjään, kaatoi matkalaukun kumoon ja alkoi asettaa kaikkea uudelleen. Hän oli polvillaan lattialla, tukka viehättävässä epäjärjestyksessä. Minun piti ojentaa hänelle tavarat.